

Auteur

Frank Hockx

Aantal pagina's

Remco Campert

Biografische gegevens

Remco Wouter Campert is op 28 juli 1929 geboren in Den Haag als zoon van de schrijver Jan Campert en de actrice Joekie Broedelet. Toen hij drie jaar was, gingen zijn ouders uit elkaar en tot zijn twaalfde woonde hij vervolgens afwisselend bij een van beide ouders en bij zijn grootouders. In 1941 verhuisde hij met zijn moeder naar Amsterdam, een jaar later werd hij bij een gezin in Epe ondergebracht. Daar hoorde hij in 1943 van het overlijden van zijn vader (de auteur van het beroemde gedicht 'De Achttien Dooden', over de eerste Nederlandse verzetsstrijders) in het concentratiekamp Neuengamme. In 2005 werd hij geconfronteerd met het verhaal dat zijn vader in het kamp niet van uitputting zou zijn omgekomen, maar door medegevangenen was omgebracht omdat hij enkele lotgenoten verraden had bij de kampleiding. Nader onderzoek ontkrachtte die beschuldiging en gaf een beeld van Jan Campert als een man die wel om geld te verdienen artikelen had geschreven in pro-Duitse bladen, maar die ook verzetsactiviteiten had ondernomen.

Na de oorlog, in september 1945, keerde Remco Campert met zijn moeder weer terug naar Amsterdam waar hij aan het Amsterdams Lyceum het gymnasium ging volgen. In de schoolkrant verzorgde hij een eigen rubriek en een strip. In de loop der jaren liet hij zich steeds minder op school zien. Hij bracht zijn tijd door in de bioscoop (soms zag hij vier films op een dag), in jazzclubs en in cafés. Na het grote besluit schrijver te worden, verliet hij de school voortijdig.

Met Rudy Kousbroek, die eveneens school ging op het Amsterdams Lyceum, richtte hij het tijdschrift 'Braak' op waarvan in mei 1950 het eerste nummer verscheen. Zij begonnen het blaadje zonder verheven doelstellingen, eerder vanuit de ambitie 'een blaadje te maken zoals een andere jongen graag postkantoortje speelt'.

Inmiddels was Campert in 1949 voor de eerste keer getrouwd: met Freddie Rutgers. Vijf jaar later gingen zij uit elkaar, na begin jaren vijftig nog enige tijd in Parijs gewoond te hebben. In de Franse hoofdstad trachtte hij op straat zijn in 25 exemplaren gemaakte bundeltje 'Ten lessons with Timothy' te verkopen. De titel baseerde jazzliefhebber Campert op de gelijknamige plaat van Dizzy Gillespie. Om in zijn levensonderhoud te voorzien, schreef hij in de jaren vijftig reclameteksten en vertaalde hij werk van buitenlandse auteurs.

Campert trouwde met de schrijfster Fritzi ten Harmsen van der Beek met wie hij tot 1957 in Blaricum woonde. Vervolgens keerde hij terug naar Amsterdam waar hij in 1961 trouwde met Lucia van den Berg. Het gevoel uitgekeken te zijn op Amsterdam bracht het gezin er in 1964 toe te verhuizen naar Antwerpen. Twee jaar later keerde Campert alleen weer terug naar de Nederlandse hoofdstad. Daar leerde hij de galeriehoudster Deborah Wolf kennen met wie hij tot 1980 samenleefde. Over zijn latere leven alleen zei hij in 1994 in het 'Nieuwsblad van het Noorden' tegen Cees van Hoore: 'Ik benauw mezelf niet. Ik ben goed gezelschap voor mezelf. Wanneer ik met iemand samenwoonde, bleef ik dagenlang onder water. Samenzijn is dubbel-alleenzijn en daaraan heb ik geen behoefte. Het schrijverschap en ik hebben een heel gelukkig huwelijk.' Desondanks is hij inmiddels met dezelfde Deborah Wolf getrouwd.

In de jaren zeventig viel Campert ten prooi aan het klassieke 'writers block' en publiceerde hij nauwelijks nieuw werk. Aan het eind van die periode zei hij daarover in een interview met Jan Brokken in de 'Haagse Post': 'Jarenlang heb ik bijna niet kunnen schrijven. Ik had er geen zin meer in. Tegen het schrijven voelde ik een fysieke afkeer. Ik dacht er wel aan, maar ik werd geteisterd door een verlamrende twijfel.' Vanaf 1979 pakte hij de draad weer op en schreef o.a. in 1985 het Boekenweekgeschenk ('Sombberman's actie'). Vanaf 1989 tot hun afscheidstournee in 1995 trad Campert samen met Jan Mulder op in het theater met literaire programma's op basis van hun beider teksten. In 'de Volkskrant' schreven beiden, om en om, de dagelijkse column "Camu" waarin zij reageerden op de actualiteit. Samen schreven zij in 1999 het boekenweekessay bij het thema 'familie', getiteld 'Familie-album'. In 1995 las Campert op de radio zijn succesroman 'Het leven is vurrukkulluk' voor.

Het Letterkundig Museum in Den Haag eerde Campert met een grote overzichtstentoonstelling, die te zien was van 6 oktober 2000 tot en met 10 juni 2001. In 2004 werd zijn 75ste verjaardag gevierd met een feestelijke publieksavond, het verschijnen van de verzamelcassette 'Campert Compleet' en de publicatie van dagboekantekeningen onder de titel 'Schrijversleven'. Vijf jaar later verschenen ter gelegenheid van zijn tachtigste verjaardag een uitgebreide uitgave van zijn verzamelde gedichten onder de titel 'Dichter', een bundeling van de vroege romans 'Het leven is vurrukkulluk', 'Liefdes schijnbewegingen' en 'Tjeempie! of Liesje in Luilletterland' (onder de titel 'Vurrukkulluk') en de uitgave 'Poëzie is een daad : 80 gedichten voor Remco Campert', met gedichten van een groot aantal Nederlandse auteurs. Jonge schrijvers eerden hem in 2014 met de toekenning van de eerste 'Gouden Schrijfmachine', een prijs die bedoeld is voor personen of organisaties die zich hebben ingezet voor 'nieuwe literatuur' van jonge talentvolle schrijvers.

Hoofdpijnen van het werk

De redactie van het blad 'Braak', dat Campert samen met Rudy Kousbroek in het voorjaar van 1950 begonnen was, werd in juli van dat jaar uitgebreid met Lucebert en Bert Schierbeek. Samen met het door Simon Vinkenoog, die toen in Parijs verbleef, geredigeerde 'Blurb' werd 'Braak' aan het begin van de jaren vijftig de voornaamste spreekbuis van de experimentele dichters. Vinkenoog verzamelde werk van deze nieuwe generatie dichters in 1951 in de bloemlezing 'Atonaal', waarna de dichters vervolgens als groep beschouwd werden en aangeduid als 'de Vijftigers'. Voor henzelf echter vormden deze dichters (naast de reeds genoemden behoorden daartoe ook Kouwenaar, Elburg en Claus) geen gesloten groep. Zij waren, zoals Kouwenaar het omschreef, 'een spontaan complot van subjectieve instellingen'. Veel meer dan gelijklopende maatschappelijke ideeën en opvattingen over literatuur, was het hun verzet tegen de literaire traditie en het besef een nieuwe generatie te vormen met een nieuwe poëzie, dat hen samenhiield. Campert bewaarde echter binnen de Vijftigers een eigen identiteit. Hij week minder af van de gebruikelijke normen in de poëzie en was in zijn taalexperimenten minder uitbundig dan bijvoorbeeld Kouwenaar en Lucebert. Hij heeft dan ook altijd gegolden als 'de meest verstaanbare Vijftiger'.

Remco Campert debuteerde in 1950 in het tijdschrift 'Libertinage' met het gedicht 'Te hard geschreeuwd?', een oproep een eigen stem te laten horen die 'de stoppen der berusting doet doorslaan'. Deze omschrijving is kenmerkend voor vooral Camperts vroege werk, waarin hij uitdrukking tracht te geven aan een idealistisch geloof in een poëzie waarin dromen en verlangens de confrontatie met de werkelijkheid aangaan. Even kenmerkend voor zijn werk is echter dat het uiteindelijk toch die grauwe werkelijkheid is die overwint. Liefde, romantisch verlangen en de schoonheid van de poëzie bieden alle slechts kortstondig verlichting. In later werk is Campert dan ook aanzienlijk cynischer en minder hoopvol gestemd over de mogelijkheid van een zuivere liefde en de kracht van de poëzie. Zijn debuutbundel 'Vogels vliegen toch' (1951) opent nog met het bekende gedicht 'Credo' waarin de poëzie de confrontatie met de werkelijkheid aangaat door het onmogelijke na te streven ('ik wil geen water uit de rotsen slaan / maar ik wil water naar de rotsen dragen'). In latere bundels echter boet het geloof in poëzie als zijnde 'een daad van bevestiging' waarvan hij in 'Het huis waarin ik woonde' (1955) getuigt, veel aan kracht in. Elementen als een troosteloze wereld, pijn, ziekte, ouderdom, eenzaamheid en een liefde die 'tot op het bot is uitgekleed' zijn in bundels als 'Bij hoog en bij laag' (1959), 'Dit gebeurde overal' (1962) en 'Hoera, hoera' (1965) veel sterker aanwezig dan voorheen. Ook naar de vorm heeft de poëzie dan een wijziging ondergaan: de stijl is directer geworden, de beeldspraak schaarser. In 'Mijn leven's liederen' (1968) en 'Betere tijden' (1970) verdringt echter de ironie weer het cynisme uit de voorgaande bundels en is de thematiek ook weer wat ruimer dan alleen het eigen sombere bestaan.

Begonnen als dichter, wijdde Campert zich vanaf de jaren zestig steeds meer aan het schrijven van verhalen. Aanvankelijk deed hij dat in de jaren vijftig uit geldgebrek en publiceerde hij cursiefjes in bladen als 'Podium', 'Tirade', 'Vrij Nederland' en 'Het Parool'. Deze hele korte verhalen maakten geleidelijk plaats voor langere teksten die aan diepgang en complexiteit wonden, maar die ook - evenals zijn latere gedichten - somberder werden. Zo bepalen verveling, landerigheid, eenzaamheid, verdriet en ontgoocheling de sfeer van 'Een ellendige nietsnut' (1960). Opvallend is dan ook dat zijn eveneens in de jaren zestig geschreven romans op het oog zo vrolijk zijn. Zo is 'Het leven is vurrukkulluk' (1961) een lichtvoetige roman vol woordgrappen, spelend op een warme

zomerzondag in en om het Amsterdamse Vondelpark. Campert voert hierin de figuur van Kees de jongen uit het werk van Theo Thijssen als grijsaard ten tonele, samen met zijn geliefde Rosa. 'Liefdes schijnbewegingen' (1963) biedt ook de nodige dwaze situaties in het verhaal over de jonge dichter Gerard Beka die door een verblijf van twee dagen in de ijskast van een slagerij zijn verstand verloren heeft en dat een jaar later door een klap op zijn hoofd met een fles weer terugkrijgt. 'Tjeempie! of Liesje in Luiletterland' (1968) is een lichtvoetige persiflage op het genre van de pornografische roman die tevens een aantal karikaturen bevat van Nederlandse auteurs. Aanzienlijk serieuzer is 'Het gangstermeisje' (1965) - Campert schreef ook een filmscenario met dezelfde titel - over een schrijver die zich in een Frans stadje heeft teruggetrokken. Officieel om er het scenario te schrijven voor een film over een gangstermeisje, maar in feite vooral om in het reine te komen met zijn in het slop geraakte leven en zijn al evenmin florissante schrijverschap.

Na de grote stilte van de jaren zeventig brachten de dichtbundel 'Theater' (1979) en de verhalen in 'Na de troonrede' (1980) geen ingrijpende veranderingen in Camperts toon of thematiek. Geloof in een betere wereld is er niet meer, evenmin als de mogelijkheid troost te vinden in de poëzie, hoewel de dichter wel wil blijven schrijven ('alles al weten / en toch dit gedicht'). Het in 1983 verschenen 'Scènes in Hotel Morandi' echter werd in de literaire kritiek verwelkomd als een duidelijke vernieuwing, niet zozeer van de thematiek, maar wel van de manier waarop Campert over zijn onderwerpen schreef. Deze bundel met meer klassieke en abstracte gedichten besluit met een gedicht over de dood van Camperts vader.

De hoofdpersonen in de verhalen (veelal verlegen of mensenschuwe schrijvers met weinig talent) laten zich ook in 'Na de troonrede' en daaropvolgende boeken nog altijd leiden door passiviteit en onzekerheid, hun levens zijn nog altijd doortrokken van kleine, maar herhaalde mislukkingen. Een fraai voorbeeld uit het meer recente werk van Campert is de figuur van Menno van der Staak in de novelle met de uitgebreide titel 'Ohi, hoho, bang, bang of Het lied van de vrijheid' (1995). Het lichtvoetige verhaal vol maffe dichters en mallotige ontwikkelingen waarin de alcohol rijkelijk vloeit, is een humoristische persiflage op het Rotterdamse Poetry International.

Een uitzondering op dit patroon vormt 'Gouden dagen' (1990) een korte roman waarin de verteller/hoofdpersoon een man is die volmaakt gelukkig is. Het duurde vervolgens veertien jaar voor Campert als romancier opnieuw van zich liet horen. Begin 2004 verscheen 'Een liefde in Parijs', over een jonge Nederlandse schrijver die in de Franse hoofdstad een raadselachtige vrouw ontmoet. Vrij snel daarna, in 2006, verscheen de roman 'Het satijnen hart', een roman die thematisch aansluit bij 'Een liefde in Parijs'. Hoofdpersoon is dit keer een schilder die na het bericht van het overlijden van zijn ex-vriendin teruggevoerd wordt naar twintig jaar eerder, toen ze hem verliet. Deze roman werd genomineerd voor De Gouden Uil. In 2007 verscheen voor het eerst in zeven jaar weer een nieuwe dichtbundel: 'Nieuwe herinneringen'.

Campert dankt zijn populariteit bij een groot publiek (waaronder veel scholieren die 'Het leven is verrukkulluk' of 'Tjeempie!' op hun leeslijst zetten) vooral aan zijn werk als schrijver van zeer toegankelijk en humoristisch proza. Literaire erkenning kreeg hij voor zijn gedichten toen hem in 1979 de P.C. Hooftprijs werd toegekend. In het juryrapport viel te lezen: 'Het hele poëtische oeuvre van Remco Campert overziend, is de jury onder de indruk gekomen van de persoonlijke kroniek van de jaren 1950-1970 die erin is neergeschreven. De hachelijke en belachelijke feiten van deze levensperiode zijn door de dichter onvergetelijk geboekstaafd.'

Voor zijn 'grote betekenis voor het geschreven en gedrukte woord in Nederland' werd Campert in 2011 de Gouden Ganzenveer toegekend. Vlak daarna werd bekend dat zijn eerste roman, 'Het leven is vurrukkulluk' uit 1961 was uitverkoren tot actieboek voor de editie 2011 van de campagne 'Nederland Leest'. Aan het eind van die campagne werd bekend dat het boek verfilmd gaat worden door regisseur Frans Weisz.

In 2013 publiceerde Campert een boek samen met zijn dochter Cleo, getiteld 'De ziel krijgt voeten'. Het bestaat uit door Cleo gemaakte foto's van mensen uit haar eigen kring, die door vader Remco van poëtisch commentaar zijn voorzien. Later dat jaar verscheen met 'Hôtel du Nord' een nieuwe roman, waarin de oudere schrijver Walter Manning zich terugtrekt in een hotel in een Frans kustplaatsje. Zijn verlangen naar anonimiteit wordt daar gedwarsboemd door verwickelingen rond enkele andere aanwezigen. Bovendien wordt Manning herkend door een journalist. Kort nadien verscheen met 'Te vroeg in het seizoen' wederom een nieuwe Campert. In de 'autobiografische schetsen' in deze bundel schrijft hij over herinneren, ouder worden, schrijven en vergeten.

Enkele weken voor zijn 85ste verjaardag publiceerde Campert met 'Licht van mijn leven' weer een nieuwe dichtbundel. Gelijktijdig verscheen een door Bert Wagendorp gemaakte keuze uit zijn verhalen onder de titel 'Een nacht en een morgen'. Tevens publiceerde Campert vanaf juni 2014 nieuwe verhalen rond het personage Somberman in *de Volkskrant*

Primaire bibliografie (selectie)

- 1950 'Ten lessons with Timothy' (gedichten). Uitgave in eigen beheer.
- 1951 'Vogels vliegen toch' (gedichten). Uitgeversmaatschappij Holland.
- 1952 'Een standbeeld opwinden' (gedichten). De Bezige Bij.
- 1953 'Berchtesgaden' (gedichten). De Bezige Bij.
- 1953 'Eendjes voeren' (verhalen). De Arbeiderspers/De Boekvink.
- 1955 'Alle dagen feest' (verhalen). De Arbeiderspers/De Boekvink.
- 1955 'Het huis waarin ik woonde' (gedichten). De Bezige Bij.
- 1955 'Met man en muis' (gedichten). De Beuk.
- 1956 'Lodewijk Sebastiaan' (verhalen). Van der Peet.
- 1956 'Van de wijs' (verhalen). Corvey Papiergroothandel.
- 1958 'De jongen met het mes en andere verhalen'. De Bezige Bij.
- 1959 'Bij hoog en bij laag' (gedichten). De Bezige Bij.
- 1960 'Een ellendige nietsnut en andere verhalen'. De Bezige Bij.
- 1961 'Het leven is vurrukkulluk' (roman). De Bezige Bij.
- 1962 'Dit gebeurde overal' (gedichten). De Bezige Bij.
- 1962 'Het paard van Ome Loeks' (verhalen). Bruna.
- 1963 'Liefdes schijnbewegingen : een leesboek' (roman). De Bezige Bij.
- 1964 'Nacht op de kale dwerg' (verhalen). De Bezige Bij.
- 1965 'Het gangstermeisje' (roman). De Bezige Bij.
- 1965 'Hoera, hoera' (gedichten). De Bezige Bij.
- 1968 'Fabeltjes vertellen' (verhalen). Rap.
- 1968 'Mijn leven's liederen' (gedichten). De Bezige Bij.
- 1968 'Tjeempie! of Liesje in Luilletterland' (roman geschreven onder de auteursnaam Remko Kampurt). De Bezige Bij.
- 1969 'Betere tijden' (gedichten). Motion.
- 1969 'Hoe ik mijn verjaardag vierde' (verhalen). De Bezige Bij.
- 1970 'Betere tijden' (gedichten). De Bezige Bij. Bevat tevens de in 1969 bij Motion verschenen gelijknamige bundel.
- 1971 'Campert Compleet' (verhalen). De Bezige Bij. Onder de titel 'Verzamelde verhalen' in hetzelfde jaar verschenen bij Athenaeum-Polak & Van Genneep.
- 1972 'James Dean en het verdriet' (verhalen). De Bezige Bij.

- 1974 'Basta het toverkonijn' (verhalen). Bakker.
- 1974 'Op reis' (verhaal, geschreven samen met Willem van Malsen). De Harmonie.
- 1976 'Alle bundels gedichten'. De Bezige Bij.
- 1976 'Luister goed naar wat ik verzwijg' (gedachten en aforismen uit het werk van Remco Campert, verzameld door Gerd de Ley). Orion.
- 1978 'Waar is Remco Campert?' (verhalen). De Bezige Bij.
- 1979 'Theater' (gedichten). De Bezige Bij.
- 1980 'Na de troonrede' (verhalen). De Bezige Bij.
- 1980 'De tijden' (verhaal). Haagse Post.
- 1982 'Een beetje natuur' (verhalen). Meulenhoff educatief.
- 1983 'De Harm & Miepje Kurk Story' (roman). De Bezige Bij.
- 1983 'Scènes in Hotel Morandi' (gedichten). De Bezige Bij.
- 1984 'Amsterdamse dagen' (gedichten). Cornamona Pers.
- 1984 'Drie vergeten gedichten'. Terhorst.
- 1984 'Kinderverhalen van Remco Campert'. Holland. Deels eerder verschenen in 'Lodewijk Sebastiaan'.
- 1984 'Wie doet de koningin?' (verhalen). De Bezige Bij.
- 1984 'Zeven vrijheden' (gedichten bij etsen van Hannes Postma). Printshop.
- 1985 'Somberman's actie' (novelle). CPNB. Uitgegeven ter gelegenheid van de Nederlandse Boekenweek.
- 1985 'Somberman's maandag' (verhaal). CPNB. Tekst van de toespraak op het Boekenbal 1985.
- 1985 'Zijn hoofd verliezen' (verhaal). Achter de Dromedaris.
- 1986 'Collega's' (gedichten). De Bezige Bij.
- 1986 'Rustig' (verhaal). Elferink.
- 1986 'Tot zoens' (verhalen). De Bezige Bij. Deels eerder verschenen in 'Het paard van Ome Loeks' en 'Waar is Remco Campert?'. In 2004 verscheen onder dezelfde titel een bundeling van columns uit diverse eerder verschenen titels.
- 1987 'Eetlezen' (columns). De Bezige Bij.
- 1988 'Een neger uit Mozambique : een keuze uit de gedichten'. De Bezige Bij.
- 1988 'Toen ik je zag' (gedichten bij foto's van Peter Dejong). Bébert.
- 1989 'Zachtjes neerkomen' (novelle). Vroom & Dreesmann.
- 1990 'Gouden dagen' (roman). De Bezige Bij.
- 1990 'Graag gedaan' (columns en verhalen). De Bezige Bij.

- 1991 'Campert compleet vervolg : verhalen 1971-1991'. De Bezige Bij.
- 1991 'Dansschoenen' (verhaal). De Harmonie.
- 1992 'Rechterschoenen' (gedichten). De Bezige Bij.
- 1993 'Het bijzettafeltje' (columns). De Bezige Bij.
- 1994 'Fiebelekwinten' (verhalen, geschreven samen met Jan Mulder). De Harmonie.
- 1994 'Restbeelden : notities van Izegrim' (gedichten). De Bezige Bij.
- 1994 'Straatfotografie' (gedichten). Herik.
- 1994 'Veel kleintjes' (columns). De Bezige Bij. Bevat de bundels 'Tot zoens' ; 'Eetlezen' ; 'Graag gedaan' en 'Het bijzettafeltje'.
- 1995 'Dichter' (gedichten). De Bezige Bij. In 2009 verscheen een uitgebreide editie, waarin ook 'Ode aan mijn jas' en 'Nieuwe herinneringen' zijn opgenomen. In 2011 verscheen een verder uitgebreide editie waarin ook de bundel 'Een oud geluid' is opgenomen.
- 1995 'Ohi, hoho, bang, bang, of Het lied van de vrijheid' (novelle). De Bezige Bij.
- 1996 'Oom Boos-Kusje en de kinderen' (kinderboek). De Bezige Bij.
- 1996 'Zeventien schetsen voor Ysbrant' (gedichten van Remco Campert en zeefdrukken van Ysbrant). Segers. ('Revolver', jrg. 22, nr. 3).
- 1996 'De zomer van de zwarte jurkjes' (columns). De Bezige Bij.
- 1997 'CaMu 1996 : het jaaroverzicht van Remco Campert en Jan Mulder' (columns). De Bezige Bij.
- 1997 'Ode aan mijn jas' (gedichten). De Bezige Bij.
- 1998 'Een mooie jonge vriendin en andere belevenissen' (verhalen). De Bezige Bij.
- 1998 'CaMu 1997 : het jaaroverzicht van Remco Campert & Jan Mulder' (columns). De Bezige Bij.
- 1999 'Familie-album' (essays geschreven samen met Jan Mulder). Stichting Collectieve Propaganda van het Nederlandse Boek. Uitgegeven ter gelegenheid van de Boekenweek 1999.
- 1999 'CaMu 1998 : het jaaroverzicht van Remco Campert & Jan Mulder' (columns). De Bezige Bij.
- 1999 'Ratapan' (gedichten). De Bezige Bij. Tweektalige uitgave: Nederlands-Bahasa Indonesia.
- 2000 'CaMu 1999 : het jaaroverzicht van Remco Campert & Jan Mulder' (columns). De Bezige Bij.
- 2000 'Als in een droom' (novelle). De Bezige Bij.

- 2000 'Kus zoekt mond' (bloemlezing gedichten). Muntinga.
- 2001 'CaMu 2000 : het jaaroverzicht van Remco Campert & Jan Mulder' (columns). De Bezige Bij.
- 2001 'Beschreven blad (novelle). De Bijenkorf.
- 2001 'Alle verhalen'. De Bezige Bij.
- 2001 'Familie Kneupma' (columns). De Bezige Bij.
- 2002 'CaMu 2001 : het jaaroverzicht van Remco Campert & Jan Mulder' (columns). De Bezige Bij.
- 2002 'Ja rozen' (gedichten). De Bezige Bij.
- 2002 'Céline van Balen' (tentoonstellingscatalogus). Stichting Basalt ; Van Zoetendaal Publishers'.
- 2003 'Drs. Mallebroetje en het jonge ding uit de achterban' (omslagtitel: 'De lijst Mallebroetje') (columns). De Bezige Bij.
- 2003 'CaMu 2002 : het jaaroverzicht van Remco Campert & Jan Mulder' (columns). De Bezige Bij.
- 2003 'De wolk die niet voorbijtrok' (tekst van de toespraak gehouden bij de Nationale Herdenking op 4 mei 2003). Stichting CPNB. Verschenen in één band met het gedicht 'Echte wereld' van Huub Oosterhuis en de rede 'Vrijheid en economie' van A.H.G. Rinnooij Kan.
- 2003 'Over en weer : gedichten als brieven' (correspondentie met Cees Nooteboom). Atalanta Pers. In 2004 verscheen een handelseditie bij Atlas.
- 2004 'Een liefde in Parijs' (roman). De Bezige Bij.
- 2004 'CaMu 2003 : het jaaroverzicht van Remco Campert & Jan Mulder' (columns). De Bezige Bij.
- 2004 'Campert Compleet' (verzameld werk). De Bezige Bij.
- 2004 'Schrijversleven' (dagboek). De Bezige Bij.
- 2004 'Tot zoens' (columns). De Bezige Bij. Bundeling van: 'Tot zoens'; 'Graag gedaan'; 'Eetlezen'; 'Het bijzettafeltje'; 'De zomer van de zwarte jurkjes'; 'De familie Kneupma' en 'De lijst Mallebroetje'.
- 2005 'CaMu 2004 : het jaaroverzicht van Remco Campert & Jan Mulder' (columns). De Bezige Bij.
- 2005 'Tien jaar Nederland' (columns). De Bezige Bij. Bloemlezing uit columns van Remco Campert en Jan Mulder.

- 2006 'CaMu 2005 : het jaaroverzicht van Remco Campert & Jan Mulder (columns). De Bezige Bij.
- 2006 'Het satijnen hart' (roman). De Bezige Bij.
- 2006 'Een geschenk uit de hemel' (herinneringen). De Bezige Bij.
- 2007 'Een lach en een traan' (keuze uit de verhalen). De Bezige Bij.
- 2007 'Dagboek van een poes'. De Bezige Bij.
- 2007 'Nieuwe herinneringen' (gedichten). De Bezige Bij.
- 2008 'Het avontuur van Iks en Ei' (novelle). De Bezige Bij.
- 2009 'Vurrukkulluk' (romans). De Bezige Bij. Bundeling van: 'Het leven is vurrukkulluk', 'Liefdes schijnbewegingen' en 'Tjeempie! of Liesje in Luilletterland'.
- 2010 'Om vijf uur in de middag' (verhalen). De Bezige Bij.
- 2010 'Mijn eenmanszaak' (columns).
- 2011 'Een oud geluid' (gedichten). De Bezige Bij. Verschenen ter gelegenheid van Gedichtendag.
- 2011 'CC. : een correspondentie' (briefwisseling met Henk Bernlef en Theo Loevendie). Lubberhuizen.
- 2012 'Vrienden, vriendinnen en de rest van de wereld' (verhalen). De Bezige Bij.
- 2012 'Het verband tussen de dingen ben ik zelf' (columns). De Bezige Bij.
- 2013 'De ziel krijgt voeten' (teksten bij foto's van Cleo Campert). De Bezige Bij.
- 2013 'Hôtel du Nord' (roman). De Bezige Bij.
- 2014 'Te vroeg in het seizoen : autobiografische schetsen' (columns). De Bezige Bij.
- 2014 'Licht van mijn leven' (gedichten). De Bezige Bij.
- 2014 'Een nacht en een morgen' (verhalen). De Bezige Bij. Keuze uit eerder verschenen werk.
- 2014 'De stad' (gedichten van Remco Campert bij illustraties van Jeroen Henneman). De Harmonie. De gedichten verschenen eerder in de verzamelbundel 'Dichter'.

Audiovisuele media

- 1998 'Zilver praten' (gedichten). De Harmonie (compact disc met tekstboekje).
- 2005 'Als in een droom' (compact disc waarop Campert zijn gelijknamige novelle voorleest, muzikaal begeleid door Corrie van Binsbergen en haar band). De Bezige Bij.

Verfilmingen

1966 'Het gangstermeisje' / regie Frans Weisz.

Gebaseerd op een scenario van Remco Campert.

1976 'Alle dagen feest' / vierluik geregisseerd door Ate de Jong, Otto Jongerius, Paul de Lussanet en Orlow Seunke.

Gebaseerd op de verhalen 'Alle dagen feest', 'Een ellendige nietsnut', 'Hoe ik mijn verjaardag vierde' en 'Op reis'.

1999 'Somberman's actie' / regie Casper Verbrugge.

Gebaseerd op de gelijknamige novelle.

Secundaire bibliografie (selectie)

Hieronder vindt u gegevens van boeken en tijdschriftartikelen OVER het werk van de auteur. Raadpleeg het bestand *LiteRom* in de openbare bibliotheek voor interviews en besprekingen van afzonderlijke titels die zijn verschenen in dag- en weekbladen.

* Backhuys, Kees-Jan. "Iedereen is zijn eigen dichter geworden".

In: Vooys 3 (1984-1985) 3, p. 21-27.

* Bibeb. 'Remco Campert: schrijven is kijken met je ogen dicht'.

In: Bibeb. 'Een grote hartstocht moet je volgen'. Balans, 1993, p. 239-251.

* Blom, Onno. "Niet schrijven bestaat niet" : interview met Remco Campert.'

In: Awater 1 (2002) 2, p. 3-5.

* Brokken, Jan. 'Afleiding is het brood van de schrijver'.

In: Brokken, Jan. 'Schrijven'. De Arbeiderspers, 1980, p. 219-230.

* De Block, Lut. "Het begint elke dag opnieuw en het zal ook nooit af zijn".

In: Poëziekrant 17 (1993) 3, p. 4-9.

* Elshout, Ron. 'Leven en schrijven: over proza en poëzie van Remco Campert'.

In: Ons Erfdeel 36 (1993) 5, p. 652-664.

* Hageraats, Koos. 'Remco Campert'.

In: 'Kritisch Lexicon van de Moderne Nederlandstalige literatuur', augustus 2003.

* Harten, Jaap. 'Klare koffie met Campert'.

In: 'Archief de Vijftigers, 1'. De Prom, 1983, p. 27-30.

* Hoogervorst, Ingrid. 'Ik blijf altijd schrijven : in gesprek met Remco Campert'.

In: 'In de schaduw van een boek', speciaal nummer van 'Bzzlletin', 28 (1998-1999) 260, p. 49-52.

* Jong, Martin de. 'Remco Campert : het schrijversleven beschreven'.

In: boek-delen essays 1. Biblion Uitgeverij, 2006, p. 8-19.

* Keller, Hans. 'Hotel Atonaal : verslag van een romance'. De Bezige Bij, 1994.

* Kooiman, Margreet en Matthé ten Wolde. "'Na een jaar dacht ik: verdomme, ik ben schrijver" : Diepzee interviewt Remco Campert'.

In: Diepzee 13 (1995-1996) 3, p. 45-48.

* Kraaijeveld, Ruud A.J. 'Remco Campert, Het leven is vurrukkulluk'. Walvaboek, 1992.

* Middag, Guus. 'Hier en daar nog een brandje van leven'.

In: Middag, Guus. 'Alles valt in stukken uiteen : beschouwingen over poëzie'. De Bezige Bij, 1993, p. 41-44.

* Pas, Maarten van der. 'Vurrukkullukke Liesje'.

In: Letterlik 8 (1993-1994) 2, p. 16-23.

* Peters, Arjan. 'Piekeren onder een plensregen : over 'Basta het toverkonijn', een vergeten kleinood van Remco Campert'.

In: Optima 18 (2000-2001) 8, p. 97-101.

* Poëzie is een daad : 80 gedichten van Remco Campert'. De Bezige Bij, 2009.

* 'Remco Campert' (speciaal nummer van De Vlaamse Gids 64 (1980) 3).

* 'Remco Campert : al die dromen al die jaren'. De Bezige Bij/Letterkundig Museum, 2000.

* Roggeman, Willem M. 'Interview met Remco Campert'.

In: Roggeman, Willem M. 'Beroepsgeheim, 4: gesprekken met schrijvers'. Soethoudt, 1983, p. 25-42.

* Scholten, Harry. "'Een aanslag op de ouderdom" : over de poëzie van Remco Campert'. Bzztôh, 1979.

* Van Campenhout, F. 'Remco Campert'. Orion/Gottmer, 1979.